

Ontwerpgroep dijkversterking Wijk bij Duurstede - Amerongen

Verslag bijeenkomst OWG 5 – 22 januari 2019

Deelnemers

VANUIT DE ONTWERPGROEP

Suzanne Barends, Willem de Beaufort, Lodewijk Bergsma, Hans van den Bosch, Adri Donker, Jan Donker, Gerard Dries, Sonja Fris, Edith Groothuis, Peter Hilligehekken, Linda Horst, Jolanda Janssen, Mark de Lange, Maria Lauran, Cees Lekkerkerker, Jos Nollet, Bert van Schaik, Klaas Soethout, Jos Soons

VERHINDERD

Erik Akkerman, Harry van Emden, Ferry Heeneman, Jan Kalff, Aart Kroeze, Enri Leufkens, Leo Putman, Geert van Stekelenburg, Monique Taminiau, Wisse Tomassen, Joost Visser, Rolf Wijbrans, Adriënne van Woudenberg

VANUIT HET PROJECTTEAM

Jannes van Hove, Koen van Korlaar, Evelien Mewe (HDSR)
Eline Amsing, John Boon, Erik van Essen, Marco Veendorp (HDSR/Arcadis)

VERHINDERD

Annemarie ter Schure (gemeente Utrechtse Heuvelrug), Pim Beerling (provincie Utrecht), Gerwin Verdoold (Rijkswaterstaat)

GASTEN

Aad Kester (LTO, afdeling Krommerijn-Heuvelrug), Coosje Bakker (gemeente Wijk bij Duurstede), Michiel van Dongen (provincie Utrecht), Martine van Delft (provincie Utrecht), Allard van Leerdam (Staatbosbeheer)

Locatie

Raadzaal Huis van de Gemeente Wijk bij Duurstede

---

1. Opening

Welkom door Jannes van Hove. Mevrouw Suzanne Barends zal de bijeenkomst van vanavond voorzitten. Het doel van deze bijeenkomst is om de ambities en wensen van de Bevoegd Gezagen en de Terrein Beherende Organisaties te horen, om zo meer inzicht te krijgen over de speelruimte ten aanzien van de ontwerp oplossingen. Hiervoor zullen de aanwezige gasten een korte presentatie geven waarop gereageerd kan worden. Per organisatie is op ongeveer 10 minuten gerekend.

Ontwerpgroep dijkversterking Wijk bij Duurstede - Amerongen

In het tweede deel van de avond geven we inzicht in de bouwstenen die bij het ontwerpen van belang zijn en laten we zien vanuit welke perspectieven we willen gaan ontwerpen, de zogenaamde verhaallijn. Met elkaar gaan we tot slot een eerste vingeroefening doen.

2. Presentaties bevoegd gezagen en Terrein Beherende Organisaties

De vertegenwoordigers van de gemeente Utrechtse Heuvelrug (Annemarie ter Schure), Provincie Utrecht (Pim Beerling) en Rijkswaterstaat (Gerwin Verdoold) zijn verhinderd. Pim Beerling wordt vervangen door zijn collega Michiel van Dongen. Afgesproken wordt de bijdragen van UHR en RWS na te sturen.

2.1 Waterschap – Jannes van Hove en Freek Visser

AMBITIES: 1. Veiligheid voorop. 2. Voortvarend maar niet overhaast. 3. Streven naar maximale maatschappelijke meerwaarde. 4. Vanaf de start samen met (u, gemeenten, provincie etc.). 5. Innovatie. 6. Duurzaamheid.

KANSEN: Bloemrijke dijken (vooral buitentalud). Versterken/behouden cultuurhistorische elementen (bijv. 900 jaar afdamming Kromme Rijn). Verbeteren beheer van de dijk (bijv. toegang voor maaien).

Door de gezamenlijke overheden zijn onlangs 5 speerpunten benoemd voor de uitvoering van dit dijkversterkingsproject, t.w. Waterveiligheid, Ruimtelijke Kwaliteit, Ecologie, Cultuurhistorie en Verkeersveiligheid. Waterveiligheid is het verbindende thema en de basis voor de versterkingsopgave. De onderwerpen hangen onlosmakelijk met elkaar samen. De puzzel is niet compleet als niet alle ambities naar voldoening worden gerealiseerd. De lat ligt hoog.

2.2 LTO Noord, afdeling Krommerijn & Heuvelrug – Aad Kester

AMBITIES: 1. Functionele dijk. 2. Grond in eigendom boeren (niet meer in eigendom is een 'no go'; het ontnemen van grond raakt de bedrijfsvoering). 3. Agrarisch gebruik zonder extra beperkingen. 4. Goede bereikbaarheid, zowel in de uitvoerings- als in de eindfase.

KANSEN: Fietspad (met het oog op verkeersveiligheid). Zonnepanelen (vooral op daken, maar in het kader van duurzaamheid bekijken of het buitentalud ook kan worden benut).

Aandachtspunten: Onkruiddruk (zorg bij bloemrijke dijken). Profiel van vrije ruimte; als de dijkversterking klaar is, wordt deze dan opgeheven?

2.3 Gemeente Wijk bij Duurstede – Coosje Bakker

AMBITIES EN KANSEN: Zijn onlangs door het college vastgelegd in het ambitiedocument 'Notitie meekoppelkansen Sterke Lekdijk'. Coosje licht dit toe aan de hand van een virtuele fietstocht over (1) een binnendijs vrij liggend fietspad. (2) Aandacht voor wandelpad. (3) Zichtbaar maken van oude inlaat Kromme Rijn. (4) De oude verhoefslagpalen die nu nog op de Markt staan terugbrengen naar de dijk. (5)

Ontwerpgroep dijkversterking Wijk bij Duurstede - Amerongen

Behouden van beschermd stadsgezicht (sluis komt mogelijk op Werelderfgoedlijst). (6) Aandacht voor natuurontwikkeling, agrarische bedrijvigheid, verkeersveiligheid, uitzichtpunten, bloemrijke dijken en duurzame uitvoering.

Het algemene standpunt van de gemeente is: 'De dijk is voor iedereen'. De gemeente heeft een budget beschikbaar voor verbetering van de verkeersveiligheid. Geconstateerd is dat excessen met motoren (sommige maken veel lawaai) minder zijn geworden. Er wordt wel meer overlast ervaren van groepen fietsers/wielrenners.

2.4 Provincie Utrecht – Michiel van Dongen

AMBITIES EN KANSEN: In het ambitiedocument 'Sterke Lekdijk en Grebbedijk zet de provincie in op een integrale aanpak, met als handreiking een aantal uitgangspunten: (1) een mooie en veilige dijk, (2) de dijk als landschappelijke drager van cultuur en identiteit en (3) omgevingskwaliteit gezamenlijk en integraal oppakken. In het kader van de nieuwe Omgevingswet wordt voor de provincie Utrecht een Omgevingsvisie opgesteld. Waterveiligheid zal hierin worden meegenomen. Voorbeelden van thematische (provinciale) doelen: 1. Mobiliteit: met oog op veiligheid, bereikbaarheid, recreatief medegebruik. 2. Recreatie: verbeteren routenetwerk en uitloop stad. 3. Cultuurhistorie: versterken en zichtbaar maken bestaande elementen. 4. Natuur: behouden en versterken van natuurwaarden dijkzone en uiterwaarden (bijv. bloemrijke dijken).

In de Cultuur- en erfgoednota 2016-2019 'Alles is NU' heeft de provincie een aantal doelen vastgelegd. Denk aan: routenetwerken, pleisterplaatsen, het verhaal van de dijk beleefbaar maken, versterken identiteit landschap, inundatiesluis Wijk bij Duurstede als cultureel erfgoed.

Aandachtspunten: Het is niet bekend of de provincie financieel bijdraagt aan bijvoorbeeld recreatieve voorzieningen. Er is wel provincie breed budget beschikbaar, maar daar moeten concrete plannen aan ten grondslag liggen voordat budgetten gekoppeld worden aan concrete uitvoeringssporen zoals dijkversterking. Door aanwezig zijn wordt opgemerkt dat het routenetwerk nog niet voldoende van de grond komt.

2.5 Provincie Utrecht, Lunenburgerwaard – Martine van Delft

Het hoofddoel is natuurontwikkeling in de uiterwaard, inclusief riviernatuur. Er ligt een natuurinrichtingsplan voor 90 hectare (wens uitbreiding richting 123 hectare). Partners zijn: RWS (voor de maatregelen in het kader van de Kader Richtlijn Water), gemeente Wijk bij Duurstede, HDSR en het Utrechts Landschap. Er moet rekening worden gehouden met woningen, visrechten, recreatie en agrarisch gebruik.

AMBITIES EN KANSEN: 1. Negentig hectare inrichten vóór 2021. 2. Aankoop en/of ruil van agrarische gronden. 3. Dagrecreatie Gravenbol verplaatsen (dichter bij de stad). 4. Recreatie en natuur zoneren. 5. In dijkzone: herstel kleiputten, natuurvriendelijk beheer, recreatief medegebruik, compensatie van verloren gegane natuurwaarden en hergebruik grond uit kleiputten.

Aandachtspunten: Geen fietspad door de uiterwaard i.v.m. natuurwaarden (mogelijk wordt hiervoor ook geen akkoord verkregen in verband met natuurtoets Natura 2000). De planning van de Lunenburgerwaard (vervolg planvorming medio 2019, inrichting uiterwaard 2021) loopt anders dan die voor de dijkversterking. De plannen worden wel op elkaar afgestemd en waar mogelijk wordt er 'werk met werk' gemaakt. Belanghebbenden worden op de hoogte gehouden.

Ontwerpgroep dijkversterking Wijk bij Duurstede - Amerongen

2.6 Staatsbosbeheer – Allard van Leerdam

Het gebied van de Amerongse Bovenpolder is zeer soortenrijk en heeft een grote biodiversiteit. De grond vanaf het kasteel tot aan de stuw is eigendom van Staatsbosbeheer. Het gebied is onderdeel van Natuur Netwerk Nederland/Natura 2000 Rijntakken en bevat o.m. stroomdalgrasland, stroomruggen, geulen e.d. Daarnaast is het een belangrijk PAS-gebied (bloemrijke hooilanden beschermen tegen stikstof). Grote natuurprojecten zijn: kwelmoeras Oost (Utrechts Landschap), kwelmoeras West (Staatsbosbeheer) en de doorgaande kwelgeul De Hank.

AMBITIES EN KANSEN: 1. Bloemrijke dijk. 2. Kleiputjes onderaan dijk. 3. De bever binnen uiterwaard hogere plek bieden. 4. Verbreding dijk bij voorkeur landinwaarts. 5. Dijklichaam minder gevoelig maken voor piping/grondwaterstromen biedt vrijheid voor herstel van rivierstructuren en -processen (bijv. geulen, uiterwaardverlaging en meer wisselende waterpeilen). 6. Compensatiemogelijkheden natuur.

Staatsbosbeheer heeft de volgende wensen/dromen: Aantal percelen nabij stuweiland plaggen. Maispercelen omvormen. Grazers van het Utrechts Landschap af en toe toelaten tot omgeving kwelmoeras. Verbinding Oost-West verbeteren (hiervoor RWS gronden benutten?).

Door aanwezig zijn wordt opgemerkt dat direct buitendijks het Natura2000 gebied Kolland-Overlangbroek ligt. Dit gebied is mede afhankelijk van kwelwater uit de rivier. In het toetsingskader van dijkoplossingen zou deze kwelrelatie een plek moeten krijgen.

Tot slot wordt er nog kort gediscussieerd over de plaatsing van windmolens langs de Nederrijn.

3. Verhaallijn en eerste ontwerp oefening

Presentatie verhaallijn – *John Boon, Landschapsarchitect*

De verhaallijn laat zien hoe we met elkaar willen samenleven, te zien als een nieuw hoofdstuk in het geschiedenisboek van de Lekdijk. In vogelvlucht gaat John met ons door de geschiedenis: van natuurlijk landschap, de eerste boeren, de Romeinse tijd, de Limes, de handelsplaats Dorestad (vroege Middeleeuwen) en de ontginning in de late Middeleeuwen, naar de baksteenindustrie rond 1800, de Tweede Wereldoorlog tot het hoogwater van 1995.

Bij het ontwerp streven we naar het beeld van een continue dijk met oog voor de woonkernen Amerongen en Wijk bij Duurstede, de landbouw, de natuur, recreatie en cultuurhistorie.

In 4 groepjes zijn we daarna aan de slag gegaan met een eerste ontwerp oefening. Voor de oefening werd een specifieke plek op de dijk als voorbeeld op de kaart aangewezen, met als probleemstelling 'piping'. Aan de hand van de aspecten (thema's) Landbouw, Natuur, Recreatie, Cultuurhistorie en Wonen konden per aspect 'bouwstenen' worden ingelegd. De bouwstenen gaven een oplossingsrichting voor de probleemstelling. Door de oefening kreeg men inzicht in de verschillende belangen en werd duidelijk dat een kans of oplossing voor de één juist een 'bedreiging' voor de ander kan zijn.

In de volgende bijeenkomst (OWG 6) op zaterdag 9 maart a.s. gaan we verder met het bedenken van oplossingen en proberen we deze te optimaliseren per dijkvak.

Ontwerpgroep dijkversterking Wijk bij Duurstede - Amerongen

4. Afronding en acties

De bijeenkomst wordt om 22.00 uur afgesloten. De afspraken en acties zijn in onderstaand overzicht opgenomen.

ID	Actie	Door	Einddatum
1.	Toesturen presentaties/bijdragen van de BG's en TBO's	Evelien	Is gebeurd
2.	Toesturen stukken OWG 6 d.d. zaterdag 9 maart 2019	Evelien	5 maart 2019
3.	Tijdige communicatie over datum vervolgbijeenkomsten (OWG 7)	Evelien	z.s.m.